

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, професора ГОЛОВАНОВОЇ Ірини Анатоліївни на дисертацію РУДЕНКО Анастасії Абдукарімівни на тему «Оцінка медико-економічної ефективності програми профілактики гастродуоденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією», представлену до захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ 05.600.051, що утворена згідно наказу ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова № 54 від 27.05.2022 на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М. І. Пирогова № 8 від 26 травня 2022 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я»

Ступінь актуальності обраної теми

Впроваджена Урядом України у 2017 році програма «Доступні ліки» стала значною підтримкою для населення країни, проте, вільний доступ до медичних препаратів став причиною ряду проблем, зокрема, зловживання ліками серед значної частини пацієнтів, прийом занадто високих доз препаратів, що дало змогу помітити недостатню ефективність програми профілактики гастропатій. Дисертанткою було вивчено стан даної проблеми на території України та запропоновано, оцінено та впроваджено в практику програму профілактики гастродуоденіту для пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією. Оцінка програми профілактики дозволила виділити цільові групи пацієнтів, серед яких вона показує найкращий ефект. Обрана для вивчення тема є достатньо актуальною на даний час і дозволяє вирішити ряд проблем превентивної медицини.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача

Дисертаційна робота Руденко Анастасії Абдукарімівни виконана на високому науковому рівні. На основі проведеного авторкою науково-патентного пошуку та опрацювання 116 джерел вітчизняної та зарубіжної

літератури, які включали результати наукових досліджень останніх років, було визначено основні напрямки і завдання роботи і обрано методи дослідження. Наукові положення, які викладено в дисертації є обґрунтованими, результати кожного із досліджень систематизовані, статистично опрацьовані та ретельно проаналізовані, що дозволяє стверджувати про обґрунтованість отриманих авторкою даних і висновків, які зроблено з достатнього обсягу одиниць спостережень.

Авторкою проведено дослідження в якому взяли участь 150 пацієнтів пенсійного віку, для яких розроблена програма профілактики гастродуоденіту, що виник на фоні лікування есенціальної артеріальної гіпертензії; розроблено балансову модель медико-економічної оцінки ефективності програми профілактики; проведено медико-економічну оцінку ефективності запропонованої програми профілактики за розробленою теоретичною моделлю.

Під час виконання роботи Руденко А. А. були використані наступні методи аналізу: метод статистичного моделювання за МСМС алгоритмами; метод експертних оцінок; кривих виживання. Драйвером імплементації ієрархічних мікст моделей, до яких відноситься модельна структура, є МСМС алгоритми. В роботі обраний Гіббс семплер. Аналітичний програмний модуль написано мовою WinBUGS. Розрахунок параметрів моделей здійснювався в середовищі пакету WinBUGS версії 1.4. Попередня підготовка даних, а також дослідження конвергенції в ланцюгах Маркова здійснена в середовищі математичної аналітичної системи R версії 3.1.0 на основі пакету CODA. Усі наведені графічні зображення теж створені в середовищі R (пакет GRAPHICS).

Усі опубліковані праці за результатами даного наукового дослідження є сучасними роботами, що підготовлені на високому рівні та опубліковані у фахових виданнях України та Польщі.

Висновки, практичні рекомендації дисертаційної роботи цілком обґрунтовані, повною мірою базуються на результатах проведених досліджень і відображають досягнення поставленої мети.

**Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних
результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в
опублікованих працях**

Вперше в світі розроблено балансову модель оцінки медико-економічної ефективності програми профілактики, що побудована на двох класичних економічних теоріях: еквілібріумі та теорії максимізації очікуваних утиліт.

Вперше в Україні розроблена програма профілактики гастродуоденіту для пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією. Результати дослідження показують цільові категорії пацієнтів, для яких участь в програмі профілактики є доцільною.

**Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень,
висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації**

Результати наукового дослідження, сформовані наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на значному об'ємі клінічної роботи. Дисертанткою самостійно було обстежено 150 пацієнтів з есенціальною артеріальною гіпертензією та гастродуоденітом. Із отриманими даними дисертанткою було самостійно виконано належний математично-статистичний аналіз із використанням сучасного програмного забезпечення. Результати дослідження були порівняні та співставлені із літературними даними як вітчизняних, так і закордонних робіт. Тому, слід відмітити, що отримані результати, наукові положення, висновки та результати, що сформовані у дисертації є достатньо науково обґрунтованими.

**Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння
здобувачем методологією наукової діяльності**

Оцінюючи виконання поставленого перед науковою роботою завдання, варто відмітити, що здобувачем було належними чином обрано методологію дослідження, здійснено обстеження достатньої кількості пацієнтів, проведено огляд наукової літератури та сформовано висновки. Згідно зазначених завдань дослідження дисертанткою було проведене комбіноване дослідження, яке включало в себе ретроспективну та проспективну частини. 150 обраних у дослідження пацієнтів були поділені на 2 групи. До основної увійшли 100

пацієнтів з есенціальною артеріальною гіпертензією та гастродуоденітом, до групи контролю – 50 пацієнтів з есенціальною артеріальною гіпертензією без гастродуоденіту. Наявність інших супутніх патологій враховувалась за допомогою розрахунку індексу комор бідності Чарлсона. Запропонована програма профілактики була протестована на включених у дослідження пацієнтах та оцінена з використанням розробленої дисертанткою балансової моделі медико-економічної оцінки ефективності програми профілактики. Дані заходи були проведені на високому науковому рівні, що свідчить про вільне володіння дисертанткою методологією наукової діяльності.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Реалізована наукова робота має суттєве теоретичне та практичне значення, адже доповнює існуючі дані про особливості профілактики гастродуоденіту, результатом даної роботи є також розроблений новий підхід до проведення медико-економічної оцінки ефективності програми профілактики.

Результати дослідження використовуються в навчально-методичних роботах кафедри фармації ВНМУ ім. М. І. Пирогова МОЗ України, кафедри організації і економіки фармації НУОЗ України ім. П. Л. Шупика МОЗ України, КНП «ЦПМСД№5» м. Вінниці МОЗ України.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому

Дисертаційна робота Руденко Анастасії Абдукарімівни написана у науковому стилі, українською мовою, викладена на 159 сторінках друкованого тексту. Робота складається з анотації, змісту, переліку умовних позначень, вступу, огляду літератури, чотирьох розділів власних досліджень, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Анотація чітко описує основні тези дисертаційного дослідження, містить перелік публікацій, в яких викладені основні результати представленого дослідження. Анотація викладена українською і англійською мовами.

У вступі дисертації дисертантка доводить актуальність теми, завдання роботи та її зв'язок з науковими програмами, визначені конкретні задачі дослідження, дана характеристика об'єкту та предмету дослідження,

зазначаються особисті внески дисертантки та надається інформація про апробацію дисертації на профільних заходах.

У розділі 1 «Аналітичний огляд літератури» авторка аргументовано обґрунтовує актуальність та перспективність подальших досліджень обраної проблеми поєднання есенціальної артеріальної гіпертензії та гастродуоденіту. В достатній мірі висвітлює міжнародний та вітчизняний досвід клінічної та економічної оцінки ефективності програм профілактики в тому числі і профілактики гастродуоденіту.

У розділі 2 «Програма профілактики гастродуоденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією» описана запропонована дисертанткою програма профілактики. Авторка детально пояснює доцільність кожного запропонованого пункту програми.

У розділі 3 «Нова теоретична модель оцінки медико-економічної ефективності запропонованої програми профілактики гастродуоденіту у хворих на есенціальну артеріальну гіпертензію на евілібриумі максимізації очікуваних утиліт» описана запропонована розроблена модель оцінки з усіма етапами її трансформації.

У розділі 4 «Оцінка ефективності запропонованої програми профілактики пацієнтів з есенціальною артеріальною гіпертензією за ризиком гастродуоденіту» представлена оцінка ефективності програми з демонстрацією етапів проведення оцінки, здійснене статистичне обґрунтування моделі, проведена оцінка ефектів регресорів, показані індивідуальні зміни ризику внаслідок участі у програмі.

У розділі 5 «оцінка ефективності запропонованої програми профілактики пацієнтів з есенціальною артеріальною гіпертензією за IECR та IBCR» представлено дослідження ролі окремих факторів у формуванні рівнів IECR, обґрунтування цільових груп пацієнтів за IECR та IBCR.

Основні результати роботи сформульовані у 5-ти висновках. Вони містять відповіді на поставлені задачі дослідження, чітко сформульовані, базуються на цифрових даних та засвідчують важливість розробки програми профілактики гастродуоденіту для пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною

гіпертензією та важливість розробки моделі медико-економічної ефективності програми профілактики.

Таким чином дисертація Руденко Анастасії Абдукарімівни відповідає існуючим вимогам та є завершеною науковою працею, результати якої вирішують актуальну наукову задачу профілактичної медицини, мають теоретичне і практичне значення.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці

Зважаючи на те, що результати дисертаційного дослідження мають суттєве теоретичне та практичне значення, вони можуть бути використані, як в навчальному процесі майбутніх лікарів, так і в практичній діяльності уже працюючих фахівців. Розроблений алгоритм профілактики та оцінки ефективності рекомендовано продовжувати впроваджувати у інші лікувальні установи країни, а також у навчальні програми кафедр медичних навчальних закладів.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача

Зауважень принципового характеру до змісту та оформлення дисертації немає.

У якості дискусії дисертантці запропоновано відповісти на наступні запитання:

1. Чому обрали коморбідний стан пацієнта а саме поєднання гастродуоденіта з есенціальною артеріальною гіпертензією для оцінки ефективності профілактики?
2. Як, на Вашу думку, можна покращити ступінь комплаєнсу між лікарем та пацієнтом?

Відсутність порушень академічної доброчесності

За результатами перевірки дисертації Руденко Анастасії Абдукарімівни за допомогою програми «Strikeplagiarism» встановлено, що текст є оригінальним. Ступінь оригінальності роботи – 88%. Порушень авторкою правил академічної

добročесності не виявлено. Дисертаційна робота Руденко Анастасії Абдукарімівни є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Руденко Анастасії Абдукарімівни «Оцінка медико-економічної ефективності програми профілактики гастродуоденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» є завершеною науковою-дослідною працею, яка містить нові наукові положення. Викладені положення розв'язують актуальну задачу сучасної профілактичної медицини – розробка програми профілактики для однієї з вразливих категорій населення (пацієнти пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією).

За методичним рівнем виконання, обсягом проведених досліджень, науковою новизною результатів, повнотою публікацій матеріалів дослідження, їх апробації на наукових конференціях дисертаційне дослідження відповідає наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 р. №40 та положенню Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка заслуговує присудження ступеня доктора філософії.

Офіційний опонент

завідувач кафедри соціальної медицини,

громадського здоров'я,

організації та економіки

охорони здоров'я з лікарсько-трудовою експертизою

Полтавського державного медичного університету

МОЗ України,

доктор медичних наук, професор

Ірина ГОЛОВАНОВА